

Ideoloģiskās frontes veterānu tikšanās

Tāds uzraksts patiesi kādā augusta nedēļas nogalē rotāja ieeju Ēdoles pilī (un mulsināja ieklīdušos tūristus, kuriem pils uz pāris dienām bija slēgta). Trīs Baltijas valstu aktierus kopā sasaukusi igauņu režisora Arbo Tammiksāra topošā Baltijas kopprodukcijas filma *Nacisti un blondīnes*.

MĒS jau rakstīja, ka viena no šovasar Latvijā topošajām filmām ir studiju Kuukulgur Film (Igaunija), Subjektiv Filma (Latvija) un VG Studija (Lietuva) kopīgais projekts par aktieriem, kuri padomju laiku filmās ne reizi vien tēlojuši nacistus. Vai galvenais iemesls baltiešu akceptēšanai lomās bija viņu āriskais izskats, vai politiski apsvērumi? Montējot un konfrontējot veco filmu kadrus ar šodienas jautājumiem un atbildēm, autori grib izsekot ienaidnieka tēla attīstībai, izpētīt mākslas un ideoloģijas attiecības.

Dokumentālās filmas *Nacisti un blondīnes* centrālā epizode ir visu kādreizējo nacistu satikšanās, daži no viņiem nebija redzējušies divdesmit, trīsdesmit vai četrdesmit gadu un nu sapulcējās uz galā koncertu, kura kulminācija bija Nībelungu gredzena balvu pasniegšana.

PSRS un Lielvācija

Piektdienas vakarā pulksten sešos pie Ēdoles pils piebrauc autobuss ar latviešu filmzvaigznēm, pēc tam – lietuvieši un igauņi, individuāli melnos džipos ierodas lietuvietis Aļģimants Masulis, igauņi Tinu Āvs un mūsu pašu Uldis Lieldidžs. Kompānijā ir arī vēl joprojām efektīgās nacistes Eva Kivi (viena vienīga, bet kāda loma!) un Vaiva Mainelīte, elegantās sešdesmito gadu blondīnes Vija Artmane, Baiba Indriksone, Ingrīda Andriņa un Ieva Mūrniece, vēlāko gadu vācietes Regīna Razuma un Māra Zvaigzne. Romualds Ramanausks izskatās gandrīz tāds pats kā filmā *Ilgais ceļš kāpās*, bet citu lietuvieti, kuru labu laiku bija iecienījuši latviešu režisori – Vītautu Tomku gan pirmajā brīdī grūti pazīt. No klātesošajiem latviešiem visbiežāk vācu ādā nācies iejusties Uldim Lieldidžam, arī Paulam Butkēvičam, Uldim Dumpim un Ģirtam Jakovļevam, pa kādam nacistam paspējuši nospēlēt arī Mārtiņš un Ēriks Vilsoni, Romualds Ancāns un Varis Vētra.

Pēc pāris stundām, fanfarām skanot, pāri pils fasādei atritinās divas sarkanās lentes ar PSRS un divas – ar Lielvācijas simboliku. Tikšanās dalībnieki un viesi tiek aicināti pils pagalmā, viņus laipni pavada hitlerjūgenda jaunieši, visiem par godu koncertē Marta Sandera orķestris *Swing Singlers* no Igaunijas. Viņi atskaņo melodijas no četrdesmito gadu filmām – tās, kas varētu būt mīļas un pazīstamas veterāniem, kuru atveidotāji te pulcējušies.

Alberihis, Brunhilde un citi

Ēdoles pilī paredzēta arī viesu nakšņošana, kura tāpat ieturēta stilā – kungiem sagādātas armijas saliekamās gultas un guļammaisi no Ādažu poligona. "Karš nav izprieca, mani kungi!" saka vakara vadītājs un paskaidro, ka Hitlers arī bijis spartietis un gulējis visparastākajā zaldātu gultiņā. "Sakiet paldies, ka mēs jums nepiedāvājam veģetāriešu diētu un neaizliedzam tabaku un alkoholu – Hitlers tā noteikti būtu darījis!"

Pēc pastaigas pa pili un svētku pusdienām sākas vakara kulminācija – balvu Nībelungu gredzens pasniegšana, ko vada Marts Sanders. Šo apbalvošanu ar labu motivāciju izdomājis filmas režisors Arbo Tammiksārs – lai likvidētu vēsturisko netaisnību (par bieži vien spoži nospēlētajām šāda tipa lomām toreiz balvas nepiešķīra, atcerēsimies kaut vai skandalozāko gadījumu – Romualds Romanusks par savu sliktā Riharda lomu *Ilgajā ceļā kāpās* nesaņēma PSRS Valsts prēmiju, vienīgais starp galveno lomu tēlotājiem!).

Katrai asprātīgi izvēlētajai kategorijai nominētas trīs filmas, kuru fragmentus redzam uz lielā ekrāna. Pirmais varen smagais Nībelungu gredzens (laukakmenī iestiprināts metāla riņķis) nosaukts Alberihta vārdā, un to saņem Uldis Lieldidžs – viņš bijis labākais nacists, kurš šaubās un pirmais uzdevis jautājumu – kāpēc?. Brunhildes vārdā nosauktais gredzens tiek piešķirts Ingrīdai Andriņai (nominētas bija Eve Kivi un Vija

Artmane), Zigmunda gredzens par viscietsirdīgākā, bīstamākā nacista tēlu – Ģirtam Jakovļevam. Neatklājot labākā nacista skatiena, labākā stila, labākā humora, fašista ar cilvēcīgu seju laureātus, vēl tikai jānosauc Gredzenu gredzena ieguvējs – par galvu reibinošo savu kinopersonāžu karjeru no ierindas karavīra līdz visaugstākajai dienesta pakāpei to pasniedz Aļģimantam Masulim (ap 100 lomu).

Nākamais rīts atstāj saulains, pie pils piebrauc īsta armijas virtuve, svinību dalībnieki pulcējas ap to, lai ieturētu brokastis. Autobuss ar nacistiem un blondīnēm dodas uz Rīgu, lai godinātu Otrā pasaules kara upurus, noliekot vainagus pie dažādas varas simbolizējošiem pieminekļiem – un te pirmo reizi veterānu tikšanās laikā notiek ideoloģiska šķelšanās...

To visu redzēsīm 2007. gadā, kad autori sola filmas pirmizrādi.